

बुद्ध्यात्मके प्रमातरि विचारिते श्वजाघनी भक्षणे पिपुण्यमस्तीति जाने ज्ञानोत्पत्तिर्योग्यं शरीरमपथेनापिरक्ष्यमेवेति भावः मोहात्मके कर्तृत्वाद्यभिमानभाजियथा श्वभक्षणे दोषस्तथैव तत्र विषये स्ति संशयात्मान्यतरस्यात्मनो दृढपरिग्रहाभावात् तथापि श्वभक्षणमात्रेण त्वाद्दशः श्वपचो हं न भविष्यामि तपसा दोषं दूरीकर्तुं शक्नोतीति भावः ॥ ८० ॥ इदं श्वजाघनी भक्षणजंडुः खंपापगोपनीयं गहूनीयं त्वया क्रियमाणं निरसनीयमिति मे बुद्धिर्निश्चिता स्ति ततो हं दुष्कृतः पापीयानपि अब्राह्मणोऽपि त्वामुपालभेयः सो हं सत्रैकैतवकारी अस्मि सत्वमिति पाठे सत्प्रसिद्धो विश्वामित्रस्त्वाय दब्राह्मणो हमुपालभेऽतः दुष्कृतोऽस्मीति यो जना ॥ ८१ ॥ धर्मधर्मानुशासने ॥ ८२ ॥ ८३ ॥ ८४ ॥ पापलोकोऽच ताव वलिमौ चेति समासः प्रतीच्छन् प्रतिगृह्णन् ॥ ८५ ॥ ८६ ॥ ८७ ॥ कार्येत्याये प्राणात्ययेऽभक्ष्यमपि भक्षणीयमिति भक्ष्याभक्ष्यविधेरप

बुद्ध्यात्मके व्यक्तमस्तीति पुण्यं मोहात्मके यत्र यथा श्वभक्ष्ये ॥ यद्यप्येतत्संशयात्मा चरामि नाहं भविष्यामियथा त्वमेव ॥ ८० ॥ श्वपच उवाच गोपनीयमिदं दुःखमिति मे निश्चितामतिः ॥ दुष्कृतो ब्राह्मणः सत्रं यस्त्वा महमुपालभे ॥ ८१ ॥ विश्वामित्र उवाच पिवंत्ये वो दकंगवो मंडूकेषु रुवस्त्वपि ॥ न ते धिकारो धर्मे स्ति माभूरात्मप्रशंसकः ॥ ८२ ॥ श्वपच उवाच सुहृद्भूत्वानुशासे त्वां कृपा हित्वयि मे द्विज ॥ यदिदं श्रेय आधत्स्व मामलोभात्पातकं कृथाः ॥ ८३ ॥ विश्वामित्र ० सुहृन्मे त्वं सुखेऽप्युश्रेष्ठेऽपदो मांसमुद्धर ॥ जाने हं धर्मतोऽत्मानं शौनीमुस्तु जजाघनी ॥ ८४ ॥ श्वपच उवाच नैवोत्सहं भवतो दातुमेतां नोपेक्षितुं हियमाणं स्वमन्नं ॥ उभौ स्यावः पापलोका वलिमौ दाता चाहं ब्राह्मणस्त्वं प्रतीच्छन् ॥ ८५ ॥ विश्वामित्र उवाच अद्याहमेतद्विजिनं कर्म कृत्वा जीवंश्च रिष्यामि महापवित्रं ॥ सपूतात्मा धर्ममेवाभिपत्स्येयं देतयोर्गुरुतैर्द्वैव वीहि ॥ ८६ ॥ श्वपच उवाच आत्मैव साक्षी कुलधर्मकृत्ये त्वमेव जानासि यदत्र दुष्कृतं ॥ योऽस्याद्रियाद्भक्ष्यमिति श्वमांसं मन्ये न तस्यास्ति विवर्जनीयं ॥ ८७ ॥ विश्वामित्र उवाच उपादाने खादने चास्ति दोषः कार्येत्याये नित्यमत्रापवादः ॥ यस्मिन् हिंसाना नृतं वाच्यलेशो भक्ष्यक्रिया यत्र न तद्गरीयः ॥ ८८ ॥ श्वपच उवाच यद्येष हेतुस्तव खादने स्यान्न ते वेदः कारणं नार्यधर्मः ॥ तस्माद्भक्ष्यभक्षणे वा द्विजेंद्रदोषं न पश्यामियथेदमत्र ॥ ८९ ॥ विश्वामित्र उवाच नैवातिपापं भक्षमाणस्य हृष्टं सुरांतु पीत्वा पततीति शब्दः ॥ अन्योन्यकार्याणि यथा तथैव न पापमात्रेण कृतं हिनस्ति ॥ ९० ॥

वादोऽस्ति तथा च सूत्रं सर्वान्मानुमतिश्च प्राणात्यये तद्दर्शनादिति यत्राभक्ष्यक्रिया अभक्ष्यतापादकं वाक्यं तच्छास्त्रं गरीयान यतः यस्मिन् भक्ष्यभक्षणे हिंसा नृतं च न इदमेव द्वयं अधर्मस्य ज्ञापकं किं तर्हि भक्ष्याभक्ष्यशास्त्रमनर्थकं नेत्याह वाच्यलेश इति भावप्रधानो निर्देशः तत्र वाच्यत्वस्य निश्चयत्वस्य लेशमात्रं न तु तद्विहातवत्तदन्तर्निधिमित्यर्थः ॥ ८८ ॥ हेतुः प्राणपोषणेच्छास्ति कारणं प्रमाणं भक्ष्यभक्षणे अभक्षणे इति च्छेदः ॥ ८९ ॥ अतिपापं हिंसा वदभक्ष्यं भक्षमाणस्य न दृष्टं पततीति शब्दः शब्दशास्त्रस्याज्ञाभावं परंतु पापहेतुर्मुख्यो हिंसा ख्योऽन्नदृश्यत इति भावः अन्योन्यकार्याणि मैथुनानि पापमात्रेण कृतं पुण्यं हिनस्ति नाशयति तेन ईषत्पापोऽप्यत्र ननु ब्राह्मण्यादि धर्महानिरस्तीति भावः ॥ ९० ॥